

دنده دستی آخرین سنگر راندگی

روزگاری نه‌چندان دور جعبه‌دنده دستی بخش جدایی‌ناپذیر بازار خودرو بود. از هاچ‌بک‌های اقتصادی گرفته تا سدان‌های خانوادگی و خودروهای اسپرت همگی با اهرم دنده و پدال کلاچ عرضه می‌شدند و بسیاری از رانندگان لذت راندگی را در هماهنگی میان کلاچ گاز و تعویض دنده می‌دیدند. اما پیشرفت فناوری و ورود گیربکس‌های اتوماتیک و دوکلاچه معادلات بازار را تغییر داد. گیربکس‌هایی که سریع تر نرم تر و کم‌مصرف‌تر بودند و در پیست نیز عملکرد بهتری از نمونه‌های دستی داشتند. نتیجه این تحول حذف تدریجی جعبه‌دنده دستی از خطوط تولید خودروسازان بود. امروز در بازار آمریکا کمتر از ۳۰ مدل خودروی صفر کیلومتر با گیربکس دستی عرضه می‌شود و بیشتر آنها نیز خودروهای اسپرت و پرفورمنس هستند. با این حال هنوز برندهایی وجود دارند که معتقدند راندگی واقعی بدون تعویض دستی دنده معنایی ندارد. همین موضوع باعث شده دنده دستی از یک تجهیز معمولی به نمادی از اصالت و هیجان در صنعت خودرو تبدیل شود.

پایان یک دوران آغاز یک افسانه

گیربکس دستی یکی از نشانه‌های خودروهای پرقدرت بود اما امروز تقریباً تمام سوپراسپرت‌های جدید از گیربکس‌های اتوماتیک یا دوکلاچه استفاده می‌کنند. دلیل این تصمیم کاملاً روشن است. گیربکس‌های مدرن شتاب بهتر مصرف سوخت پایین‌تر و عملکرد دقیق‌تری ارائه می‌دهند و می‌توانند قدرت موتورهای چندصد اسب بخاری را با کمترین اتلاف به چرخ‌ها منتقل کنند.

همین اتفاق باعث شد خودروهای دنده دستی آرام‌آرام از خیابان‌های عادی ناپدید شوند. امروزه در بسیاری از کشورها حتی رانندگانی که تازه گواهینامه دریافت می‌کنند تجربه راندگی با خودروهای دنده دستی را ندارند و بسیاری از خودروسازان نیز به طور کامل تولید این نوع جعبه‌دنده را متوقف کرده‌اند.

❑ **چرا گیربکس دستی محبوبیت خود را از دست داد؟**

مهم‌ترین دلیل کاهش استقبال از جعبه‌دنده دستی پیشرفت فناوری بود. گیربکس‌های اتوماتیک جدید نسبت به نمونه‌های قدیمی تفاوت بسیار زیادی دارند. آنها با استفاده از واحدهای کنترل الکترونیکی بهترین زمان تعویض دنده را انتخاب می‌کنند و می‌توانند بسته به شرایط راندگی عملکرد خود را تغییر دهند.

پایان یک دوران آغاز یک افسانه

گیربکس دستی یکی از نشانه‌های خودروهای پرقدرت بود اما امروز تقریباً تمام سوپراسپرت‌های جدید از گیربکس‌های اتوماتیک یا دوکلاچه استفاده می‌کنند. دلیل این تصمیم کاملاً روشن است. گیربکس‌های مدرن شتاب بهتر مصرف سوخت پایین‌تر و عملکرد دقیق‌تری ارائه می‌دهند و می‌توانند قدرت موتورهای چندصد اسب بخاری را با کمترین اتلاف به چرخ‌ها منتقل کنند.

همین اتفاق باعث شد خودروهای دنده دستی آرام‌آرام از خیابان‌های عادی ناپدید شوند. امروزه در بسیاری از کشورها حتی رانندگانی که تازه گواهینامه دریافت می‌کنند تجربه راندگی با خودروهای دنده دستی را ندارند و بسیاری از خودروسازان نیز به طور کامل تولید این نوع جعبه‌دنده را متوقف کرده‌اند.

❑ **چرا گیربکس دستی محبوبیت خود را از دست داد؟**

مهم‌ترین دلیل کاهش استقبال از جعبه‌دنده دستی پیشرفت فناوری بود. گیربکس‌های اتوماتیک جدید نسبت به نمونه‌های قدیمی تفاوت بسیار زیادی دارند. آنها با استفاده از واحدهای کنترل الکترونیکی بهترین زمان تعویض دنده را انتخاب می‌کنند و می‌توانند بسته به شرایط راندگی عملکرد خود را تغییر دهند.

نیسان Z نیسمو / پاسخ به خواسته طر فداران

عرضه شد اما بسیاری از علاقه‌مندان انتظار داشتند نسخه نیسمو نیز همین ویژگی را حفظ کند. نیسان سرانجام به این درخواست پاسخ داد و نسخه نیسمو را نیز با گیربکس شش سرعته دستی عرضه کرد. این خودرو ۴۲۰ اسب بخار قدرت تولید می‌کند و علاوه بر افزایش توان موتور از سیستم تعلیق بهبود یافته ترمزهای قوی‌تر

ب ام و M۳ و M۴ / آخرین سنگر بخش M

سرعته دستی قابل سفارش هستند. موتور شش سیلندر خطی توتین توربو این خودروها ۴۷۳ اسب بخار قدرت تولید می‌کند و یکی از لذت‌بخش‌ترین تجربه‌های راندگی را در میان خودروهای اسپرت چهاردر و کوپه ارائه می‌دهد.

ب ام و حتی در برخی نسخه‌های ویژه مانند CS M۳ نیز بسته Handschalter را معرفی کرده تا نشان دهد هنوز برای

پورشه GT۳۹۱۱ / یکی از بهترین گیربکس‌های دستی جهان

قلب تپنده GT۳ یک موتور شش سیلندر تنفس طبیعی با قدرت ۵۰۲ اسب بخار است که تا دور موتور بسیار بالا می‌چرخد و یکی از هیجان‌انگیزترین صداهای دنیای خودرو را تولید می‌کند. اما آنچه این خودرو را متمایز می‌کند کیفیت گیربکس دستی آن است. بسیاری از خبرنگاران و رانندگان حرفه‌ای

بین‌الملل

کمتر از ۳۰ مدل برای تمام بازار آمریکا

نتیجه این تغییرات امروز به‌وضوح قابل مشاهده است. در یکی از بزرگ‌ترین بازارهای خودروی جهان یعنی ایالات متحده تعداد خودروهای صفر کیلومتر مجهز به گیربکس دستی به کمتر از ۳۰ مدل رسیده است. این در حالی است که تنها یک دهه قبل ده‌ها مدل اقتصادی خانوادگی و نیمه‌لوکس نیز با این نوع جعبه‌دنده عرضه می‌شدند. اکنون بیشتر خودروهای باقی‌مانده در کلاس اسپرت ماسل‌کار یا خودروهای پرفورمنس قرار دارند. این موضوع نشان می‌دهد گیربکس دستی دیگر یک انتخاب عمومی نیست بلکه به ویژگی خاص خودروهایی تبدیل شده که برای علاقه‌مندان راندگی ساخته می‌شوند. در واقع دنده دستی از یک ابزار کاربردی به یک ویژگی احساسی تبدیل شده است. مشتریانی که امروز چنین خودروهایی را خریداری می‌کنند معمولاً به دنبال سریع‌ترین زمان شتاب یا بیشترین راحتی نیستند. آنها به دنبال تجربه‌ای هستند که در خودروهای مدرن کمتر دیده می‌شود. تجربه‌ای که راننده را به بخشی از عملکرد خودرو تبدیل می‌کند و اجازه می‌دهد کنترل کامل بر قدرت موتور داشته باشد. همین موضوع ارزش خودروهای دنده دستی را نیز افزایش داده است. بسیاری از مدل‌هایی که چند سال قبل با گیربکس دستی عرضه شدند امروز در بازار خودروهای کارکرده با نرخ بالاتری نسبت به نسخه‌های اتوماتیک معامله می‌شوند زیرا تعداد آنها محدود است و تقاضا برای خریداری همچنان وجود دارد. در چنین شرایطی جعبه‌دنده دستی دیگر یک فناوری قدیمی محسوب نمی‌شود بلکه به نمادی از اصالت و راندگی کلاسیک تبدیل شده است. خودروسازانی که هنوز این گزینه را در محصولات خود حفظ کرده‌اند به خوبی می‌دانند مخاطبان این خودروها بیش از آنکه به اعداد و ارقام توجه کنند به حس راندگی اهمیت می‌دهند.

❑ **آخرین خودروهایی که هنوز با دنده دستی عرضه می‌شوند**

با وجود آنکه تعداد خودروهای مجهز به گیربکس دستی هر سال کمتر می‌شود اما هنوز چند خودروساز بزرگ حاضر نشده‌اند این فناوری قدیمی را به طور کامل کنار بگذارند. نکته جالب اینکه بیشتر این خودروها در کلاس اسپرت و پرفورمنس قرار دارند؛ جایی که لذت راندگی برای مشتریان اهمیت بیشتری از راحتی یا حتی ثبت بهترین زمان شتاب دارد. امروز اگر فردی بخواهد خودروی صفر کیلومتر با گیربکس دستی خریداری کند انتخاب‌های محدودی پیش روی او قرار دارد اما همین فهرست کوتاه شامل برخی از مشهورترین نام‌های صنعت خودرو است. از لوتوس و نیسان گرفته تا ب ام و فورد و پورشه همگی هنوز محصولاتی را عرضه می‌کنند که راننده می‌تواند با فشردن پدال کلاچ و جابه‌جا کردن اهرم دنده کنترل کامل خودرو را در اختیار بگیرد.

لوتوس امیرا / وفاداری بریتانیایی‌ها به راندگی کلاسیک

یکی از مهم‌ترین خودروهای این فهرست لوتوس امیرا است. آخرین محصول موتوربیزی لوتوس بیش از هر چیز برای حفظ فلسفه سنتی این برند طراحی شده است. خودرویی سبک چابک و راننده‌محور که همچنان امکان سفارش با گیربکس شش سرعته دستی را فراهم می‌کند.

نسخه V۶ این خودرو از پیش‌رانه شش سیلندر سوپرشارژ با قدرت ۴۰۰ اسب بخار استفاده می‌کند و نیرو را تنها به چرخ‌های عقب می‌فرستد. شتاب صفر تا ۶۰ مایل بر ساعت آن حدود ۴.۲ ثانیه است که برای خودرویی با گیربکس دستی عدد قابل توجهی محسوب می‌شود. البته لوتوس نسخه چهارسیلندر توربوشارژر را نیز عرضه می‌کند که شتاب سریع‌تری دارد اما تنها با گیربکس دوکلاچه قابل سفارش است. به همین دلیل علاقه‌مندان به دنده دستی ناچارند همان نسخه V۶ را انتخاب کنند. تصمیم لوتوس نشان می‌دهد این شرکت هنوز فلسفه قدیمی خود را فراموش نکرده است. در محصولات این برند ارتباط مستقیم راننده با خودرو مهم‌تر از ثبت چند دهم ثانیه زمان بهتر در پیست است.

فورد موستانگ / ماسل کاری که سنت را حفظ کرده است

اگر قرار باشد تنها یک خودرو نماد دنده دستی در آمریکا معرفی شود بدون تردید فورد موستانگ یکی از نخستین گزینه‌ها خواهد بود. موستانگ نسل جدید همچنان در نسخه GT و دارک هورس با گیربکس شش سرعته دستی عرضه می‌شود. نسخه GT از موتور هشت سیلندر ۴۸۶ اسب بخاری استفاده می‌کند و مدل دارک هورس نیز ۵۰۰ اسب بخار قدرت در اختیار راننده قرار می‌دهد. این خودروها همچنان نیروی خود را به چرخ‌های عقب منتقل می‌کنند و تجربه‌ای را ارائه می‌دهند که بسیاری آن را آخرین نمونه اصیل ماسل کار آمریکایی می‌دانند.

البته نسخه‌های قدرتمندتر مانند GTD و مدل‌های سوپرشارژ دیگر از گیربکس دستی بهره نمی‌برند و تنها با گیربکس دوکلاچه عرضه می‌شوند. این موضوع نشان می‌دهد حتی فورد نیز برای دستیابی به بالاترین سطح عملکرد ناچار شده به فناوری‌های جدید تکیه کند.

کونیگزگ و هنسی نشان داده‌اند هنوز مشتریانی وجود دارند که حاضرند برای تجربه واقعی راندگی هزینه کنند.

دنده دستی دیگر متعلق به گذشته نیست. امروز به کالایی کمیاب ارزشمند و احساسی تبدیل شده که بیش از هر زمان دیگری هویت خودروهای راننده‌محور را تعریف می‌کند.

شاید آینده صنعت خودرو در اختیار موتورهای برقی و سامانه‌های هوشمند باشد اما تا زمانی که علاقه‌مندان راندگی وجود دارند صدای تعویض یک دنده دستی نیز خاموش نخواهد شد.

از سوی دیگر افزایش ترافیک در شهرهای بزرگ نیز نقش مهمی در این تغییر ایفا کرد. راندگی با خودروهای دنده دستی در مسیرهای پرترافیک برای بسیاری از رانندگان خسته‌کننده است و استفاده مداوم از پدال کلاچ به مرور باعث کاهش راحتی راننده می‌شود. همین مسئله سبب شد بسیاری از مشتریان هنگام خرید خودرو به سمت نسخه‌های اتوماتیک حرکت کنند. عامل دیگر به کاهش مصرف سوخت مربوط می‌شود. در گذشته تصور می‌شد خودروهای دنده دستی همیشه کم‌مصرف‌تر از نسخه‌های اتوماتیک هستند اما این معادله امروز تغییر کرده است. گیربکس‌های مدرن با تعداد دنده بیشتر و مدیریت هوشمند موتور در بسیاری از موارد مصرف سوخت کمتری نسبت به نمونه‌های دستی دارند و همین موضوع یکی از دلایل اصلی حذف تدریجی گیربکس دستی از سبد محصولات خودروسازان بوده است. علاوه بر این استانداردهای سختگیرانه آلایندگی نیز فشار زیادی بر شرکت‌های خودروسازی وارد کرده است. هرچه کنترل عملکرد موتور دقیق‌تر باشد دستیابی به استانداردهای زیست‌محیطی آسان‌تر خواهد بود و این موضوع با گیربکس‌های اتوماتیک پیشرفته بهتر امکان‌پذیر است.

از سوی دیگر افزایش ترافیک در شهرهای بزرگ نیز نقش مهمی در این تغییر ایفا کرد. راندگی با خودروهای دنده دستی در مسیرهای پرترافیک برای بسیاری از رانندگان خسته‌کننده است و استفاده مداوم از پدال کلاچ به مرور باعث کاهش راحتی راننده می‌شود. همین مسئله سبب شد بسیاری از مشتریان هنگام خرید خودرو به سمت نسخه‌های اتوماتیک حرکت کنند. عامل دیگر به کاهش مصرف سوخت مربوط می‌شود. در گذشته تصور می‌شد خودروهای دنده دستی همیشه کم‌مصرف‌تر از نسخه‌های اتوماتیک هستند اما این معادله امروز تغییر کرده است. گیربکس‌های مدرن با تعداد دنده بیشتر و مدیریت هوشمند موتور در بسیاری از موارد مصرف سوخت کمتری نسبت به نمونه‌های دستی دارند و همین موضوع یکی از دلایل اصلی حذف تدریجی گیربکس دستی از سبد محصولات خودروسازان بوده است. علاوه بر این استانداردهای سختگیرانه آلایندگی نیز فشار زیادی بر شرکت‌های خودروسازی وارد کرده است. هرچه کنترل عملکرد موتور دقیق‌تر باشد دستیابی به استانداردهای زیست‌محیطی آسان‌تر خواهد بود و این موضوع با گیربکس‌های اتوماتیک پیشرفته بهتر امکان‌پذیر است.

و تنظیمات اختصاصی برای راندگی در پیست بهره می‌برد. در این خودرو گیربکس دستی فقط یک گزینه نوستالژیک نیست بلکه بخش مهمی از شخصیت آن محسوب می‌شود. بسیاری از خریداران نیسان Z معتقدند بدون اهرم دنده دستی این خودرو بخش مهمی از هویت خود را از دست می‌دهد.

طرفداران راندگی سنتی ارزش قائل است.

کارشناسان معتقدند M۳ یکی از معدود خودروهایی است که توانسته میان فناوری مدرن و حس راندگی کلاسیک تعادل ایجاد کند. فرمان دقیق شاسی متعادل و گیربکس دستی باعث شده این خودرو همچنان یکی از محبوب‌ترین گزینه‌های علاقه‌مندان راندگی باشد.

معتقدند گیربکس GT۳ دقیق‌ترین و لذت‌بخش‌ترین جعبه‌دنده دستی موجود در بازار جهان است. تعویض نرم دنده‌ها دقت بالای دسته دنده و هماهنگی کامل میان موتور و کلاچ باعث شده راندگی با این خودرو حتی در سرعت‌های پایین نیز لذت‌بخش باشد.

وقتی خودروهای چند میلیون دلاری دوباره راننده را در مرکز توجه قرار دادند

راننده امکان تعویض دستی دنده را فراهم می‌کنند.

❑ **دنده دستی هنوز زنده است**

نگاهی به خودروهای سال ۲۰۲۶ نشان می‌دهد جعبه‌دنده دستی اگرچه از بازار انبوه فاصله گرفته اما هنوز جایگاه خود را در میان خودروهای خاص حفظ کرده است.

امروز این فناوری دیگر یک انتخاب اقتصادی یا رایج نیست بلکه به نمادی از اصالت راندگی تبدیل شده است.

شاید تعداد مدل‌های مجهز به گیربکس دستی هر سال کمتر شود اما برندهایی مانند لوتوس نیسان ب ام و فورد پورشه پاگانی